

היום נלמד בעזרת ה':

עירובין דף יד

למדנו במשנה שעל הקורה להיות רחבה טפח. ולמרות שהאריח רחב טפח וחצי, די לקורה שתהיה רחבה טפח, לפי שהוא יכול למרוח קצת טיט בכל צד מהקורה ובכך האריח יכול לעמוד עליה.

לדעת רבה בר רב הונא למרות שעל הקורה להיות חזקה כדי שתוכל להחזיק אריח, מעמידי הקורה אינם צריכים להיות חזקים כדי לקבל קורה ואריח, אלא רק קורה בלבד (= שהרי לא מניחים בפועל על הקורה אריח, אלא רק צריך שהיא תהיה חזקה לקבל אריח כדי שיהיה היכר, אבל למעמידי הקורה לא דרוש היכר). ולדעת רב חסדא מעמידי הקורה צריכים להיות חזקים כדי לקבל קורה ואריח.

אמר רב ששת: הניח את הקורה על פתח המבוי, ופרס עליה מחצלת כדי שיהיה למבוי אף מחיצה, והגביה את המחצלת ג' טפחים מהקרקע, קורה אין כאן לפי שהיא מכוסה ואינה ניכרת, ואף מחיצה אין כאן לפי שהגדיים יכולים לבקוע תחתיה, כלומר שכיון שהיא גבוהה ג' טפחים מהקרקע היא 'מחיצה תלויה' שאינה מתירה את המבוי.

תנו רבנן: קורה שיוצאת מכותל זה של המבוי, והיא קצרה ואינה מגיעה לכותל השני שכנגדו, וכן שתי קורות אחת יוצאת מכותל זה והשניה מהכותל השני שכנגדו ואינם נוגעות זו בזו, אם הרווח ביניהם פחות מג' טפחים אין צריך להביא קורה אחרת (= שאנו רואים כאילו הם מחוברות מדין 'לבד'). ולדעת רשב"ג אם הרווח פחות מד' טפחים אין צריך להביא קורה אחרת (= שלדעתו 'לבד' הוא עד ד' טפחים).

וכן שתי קורות שמונחות מעל פתח המבוי זו בצד זו, ואין כל אחת מהם יכולה לקבל אריח (= שאין בכל אחת רוחב טפח), אם ביחד הם יכולות לקבל אריח אין צריך להביא קורה אחרת. לדעת רשב"ג אם הם יכולות לקבל אריח כשהוא מונח על שתיהן לארכו (= שהרווח ביניהן הוא לא יותר ג' טפחים) אין צריך להביא קורה אחרת.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

ואם היו הקורות מונחות אחת למעלה ואחת למטה, ואם היו משווים את גובהם הן היו מונחות אחת ליד השניה, לדעת רבי יוסי בן רבי יהודה אנו רואים כאילו הן מונחות בשווה אחת ליד השניה והן כשרות לדין קורה. ובלבד שלא תהיה העליונה גבוהה מעל עשרים אמה (= שהיא פסולה) והתחתונה לא תהיה מתחת לעשרה טפחים (= שהיא פסולה).

אמר אב"י: רבי יוסי בן רבי יהודה סובר כאביו שאמר במשנה שאם היתה הקורה עשויה מקש אנו 'רואים' כאילו היא של מתכת, ואף כאן אנו 'רואים' כאילו הן שוות. והוא חולק על אביו שאמר במשנה שקורה מעל עשרים אמה כשרה, וכאן הוא אמר ובלבד שלא תהיה העליונה גבוהה מעל עשרים אמה.

משנה לעיל - לדעת רבי יהודה קורה רחבה כשרה אפילו שאינה חזקה לקבל אריח:
רבי אילעאי בשם רב אומר שקורה רחבה ד' טפחים כשרה אפילו שאינה יכולה לקבל אריח (נחלקו המפרשים האם זה נאמר לדעת רבנן או רבי יהודה שנחלקו במשנה).

משנה לעיל - היתה הקורה עשויה מקש או קנים, רואים כאילו היא ממתכת:
החידוש הוא שאף שאין קורה מקש שיכולה לקבל אריח, בכל זאת אנו אומרים 'רואים' כאילו היא ממיין אחר - ממתכת.

משנה לעיל - היתה הקורה עקומה רואים כאילו היא ישרה: החידוש הוא שאם היתה הקורה בתוך המבוי ועקמימותה מחוץ למבוי, אין אנו חוששים שמא ימשך אחריה ויטלטל מחוץ למבוי.

היתה הקורה בתוך המבוי ועקמימותה מחוץ למבוי, או שהיא בתוך עשרים אמה ועקמימותה למעלה מעשרים אמה, או שהיתה למעלה מ' טפחים ועקמימותה מתחת ל' טפחים, אנו רואים שאילו היינו נוטלים את החלק העקום ולא יהיה בין שני חלקי הקורה ג' טפחים, אין צריך להביא קורה אחרת (= מדין 'לבוד').

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

למדנו במשנה לעיל שכל שיש בהיקפו ג' טפחים יש בו רוחב טפח: אנו לומדים זאת ממה שנאמר בבבין בית המקדש שבנה שלמה המלך "וַיַּעַשׂ אֶת הַיָּם מוֹצֵק וְעָשָׂר בָּאֶמָה מִשְׁפָּתוֹ עַד שְׁפָתוֹ עֵגֶל סָבִיב וְחִמֵּשׁ בָּאֶמָה קוֹמָתוֹ וְקוֹ שְׁלִשִּׁים בָּאֶמָה יָסֵב אֹתוֹ סָבִיב", **ביאור:** הים (= בריכה) שעשה שלמה רחבה הפנימי מדופן לדופן היה עשר אמות, והקיפה היה שלשים אמה, מכאן שהיקף העיגול הוא פי שלש ממידת הרוחב. ושפת הים לא נחשבת, לפי שהיא היתה "בְּמַעֲיָה שְׁפַת כּוּס פָּרַח שׁוֹשָׁן" כלומר דקה מאוד. למסקנת הגמרא הפסוק מדבר בהיקף חללו של הים ללא שפתו.

הים שעשה שלמה היה מכיל שיעור של 150 מקוה טהרה (= 40 סאה כפול 150). הגמרא מבארת את החשבון.

ביום שעשה שלמה היו חמש אמות אמה מעוקבות, הגמרא מקשה שלכאורה די שיהיו בו 450 אמות מעוקבות כדי שיהיו בו 150 מקואות טהרה? הגמרא מתרצת שהים שעשה שלמה היה מרובע בשלש האמות התחתונות (= 100 מקואות) ועגול בשתי האמות העליונות (= 50 מקואות).

הים שעשה שלמה החזיק 2000 'בת' ('בת' = שלש סאין), ס"ה 6000 סאה. ואם תחלק 6000 סאה לארבעים סאה, יהיו בידך 150 מקואות (של ארבעים סאה כל אחד). ומה שכתוב בפסוק שהוא הכיל 3000 'בת' הכוונה שאם היו מכניסים בו דבר **יבש** הוא היה יכול להחזיק שליש נוסף בגודש מעל שפתו, ונמצא שהוא אכן החזיק רק 2000 סאה של מים.

אמר אב"י: כל כלי שגובהו מחצית מארכו ורחבו, הגודש שלו יכול להחזיק שליש נוסף מהכמות הנמצאת בתוך הכלי. וכן למדנו (במשנה מס' כלים) ששידה תיבה ומגדל וכו' אע"פ שיש להם שולים (= תחתית) והם מחזיקים **40 סאה של דבר לח שהם 60 סאה של דבר יבש**, הרי הם טהורים. כלומר כיון שהם כלים גדולים מאוד אין להם דין 'כלי', שהרי הם אינם מטלטלים מלאים וריקנים מחמת גודלם, ולכן הם אינם מקבלים טומאה. הרי שכלי המחזיק בתוכו דבר לח יכול להחזיק בדבר יבש בגודש שליש יותר.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

משנה וגמרא: לחיים שאמרו (= שנחלקו בהם רבי אליעזר וחכמים במשנה לעיל האם צריך שתי לחיים או די בלחי אחד), גובהם י' טפחים, ורחבן ועוביין כל שהוא אפילו דק כחוט הסרבל.

עשה לחי לחצי מבוי (= באמצע המבוי, ראה ציור ברש"י), מותר לו לטלטל מן הלחי ולפנים, ואין חשש שמא יבוא להשתמש בכל המבוי.

עשה לחי למבוי והגביו מהקרקע ג' טפחים, או שהרחיקו מהכותל ג' טפחים, כאילו לא עשה לחי ואסור לטלטל במבוי. ואפילו לדעת רשב"ג שדין 'לבוד' הוא עד ד' טפחים, דבריו נאמרו רק לענין קורה מלמעלה, אבל כאן הוא מודה שלא אומרים 'לבוד' לפי שהיא מחיצה שהגדיים בוקעים תחתיה.

לדעת רבי יוסי צריך שיהיה רחבן של הלחיים שלשה טפחים: אין הלכה כרבי יוסי לא בהילמי (= האוסר לעשות בשבת מי מלח בין מועטים ובין מרובים), ולא בלחיים.

פוק חזי מאי עמא דבר: לך תראה איך העם נוהגים, וכבר נהגו בלחי משהו שלא כדעת רבי יוסי במשנה.

השותה מים לצמאו (ולא בגלל שנתקע לו משהו בגרונו) מברך לפניו 'שהכל' ולאחריו לא מברך כלום, ולדעת רבי טרפון מברך לפניו 'בורא נפשות'. אביי פוסק ש'פוק חזי מאי עמא דבר' כלומר שנהגו העם לברך 'שהכל' (רש"י במס' ברכות מבאר: צא ותראה איך כולם נוהגים, שהמנהג הוא לברך בתחילה שהכל ובסוף בורא נפשות).